

ANNEANNESİNE GÜVENEMEYEN TORUN

Aydınlık Gazetesi, 10 Mart 2012

Yıldırım Koç

Yaşı şimdi 70'e yaklaşmış Eric isimli bir Hollandalı iktisat profesörü arkadaşım vardı. Yıllar önce anlattığı bir olayı hiç unutmam. 5-6 yaşlarındayken ağaca çıkmış. Anneanesi ağacın altındaymış. Eric'e "atla, seni tutayım," demiş. Eric de atlamış. Ama anneanesi onu tutmamış. Anneanne, düşen torununa, "hayatta anneannene bile güvenme" diye ders vermiş sonra.

Kapitalizm ne kadar iğrenç bir toplumsal/iktisadi sistem. Kapitalist düzende ayakta kalabilmek için, "anneannene bile güvenmeyeceksin."

Yaşlı kadın, hiç kuşkusuz sevdiği torununa bir "hayat dersi" vermiş; onun iyiliği için.

Ancak o "iyilik," tarihin çöplüğüne atmamız gereken kapitalizm koşullarında insanı insanlıktan çıkaran bir tavidir.

Anneannesine bile güvenmeme öğretilerek büyüyen bir insanın, hayatta dostu olur mu? Başkaları ve inançları için kendisini feda edebilir mi?

Kapitalizm, bireyciliği bu kadar acımasızca teşvik ederek, insanı insanlıktan çıkarıyor; insan müsveddesine dönüştürüyor.

Bence, bizim Avrupalılardan farkımızı en güzel biçimde gösteren olaylardan biridir bu.

Avrupalı bireycidir. Kimseye güvenmez. O nedenle de huzursuzdur. Belki daha çok para kazanır, daha çok ürün tüketir; ama mutlu mudur? Mutlu olmadıklarını görüyorum. Yalnızlar. Yalnızlıklarını köpek besleyerek, uyuşturucu kullanarak, alkolizmin batağına gömülerek ve bazen intihar ederek aşmaya çalışıyorlar.

İsviçre'de Lozan'da bizim antlaşmanın imzalandığı otele gidiyorduk. Bir kamu tuvaletine girdim. Tuvalette duvara bir kutu asılıydı. Kutunun üzerinde de, "kullandığınız enjektörleri lütfen buraya atın" gibisinden birşeyler yazıyordu.

Biz dostumuza güveniriz. Bir anneannenin torununa, "bana bile güvenme" diyebilmesini bizim aldığımız terbiye kabul edemez. Tam tersi geçerlidir bizde. İnsanımızın tüm yokluklara ve sıkıntılara bunca zamandır direnebilmesinde bu toplumsal dayanışmanın büyük rolü vardır.

Emperyalist güçler bunu bildiklerinden, Türkiye'de yıllardır bireyciliği ön plana çıkarmaya çalışıyorlar. Bunun için geçmişten gelen bazı yanlış anlayışlarımızı da kullanıyorlar.

"Her koyun kendi bacağından asılır"mış. Olur mu öyle şey! Öyle düşünürseniz, sürünün tümünü asarlar.

"Bana dokunmayan yılan bin yaşasın"mış. Öyle düşünürseniz, yılan hepimizi sokar.

"Gemisini kurtaran kaptan"mış. Öyle düşünülürse, bütün gemiler kayalara çarpar, parçalanır.

Türkiye'de televizyonlarda yıllardır oynatılan dizilerde hep bireycilik işlendi. Bir dönemin Dallas dizisini hatırlayın. Ahlsızlık, sahtekarlık, aldatma neredeyse övülüyordu. 1982 yılında Van'da bile Dallas Pastanesi görmüştüm.

Biz, çok şükür, emperyalizmin, sermayedar sınıfın, burjuvalaşan İslamcı kadroların ve AKP'nin tüm çabalarına karşın, hâlâ bazı değerlerimizi korumayı sürdürebiliyoruz. Ancak bu değerlerimizin hızlı bir aşınma içinde olduğunu da bilelim.

Türkiye'de emperyalizmin ve kapitalizmin toplumsal ilişkilerimizdeki çürütücü etkileri özellikle AKP döneminde hızla arttı. İnsanlarımız "adam olmak" yerine, "adamdan sayılma"yı tercih ediyorlar.

Anadolu'nun geleneğinde "adam olmak" var; ama "adam olmak" birikimi, olgunluğu, bilgeliği gerektiriyor. "Adamdan sayılmak" için ise gösterişçi tüketim yetiyor. Gösterişçi tüketim insanları kapitalizmin kulu haline getiriyor; israfçı mantığıyla dünyayı felakete götürüyor.

Kapitalizmin çürütücü etkilerine karşı direnelim; atalarımızdan devraldığımız olumlu toplumsal değerlerimizi koruyalım ve sınıfsız ve sömürsüz bir toplum mücadelesiyle daha da geliştirelim.